

Risicovol ouderschap & verstoorde gehechtheid

Risicovol Ouderschap en Verstoord Gehechtheidsgedrag

Frederike Scheper, Lucretia Jansen, Annelou de Vries, Theo Doreleijers, Carlo Schuengel

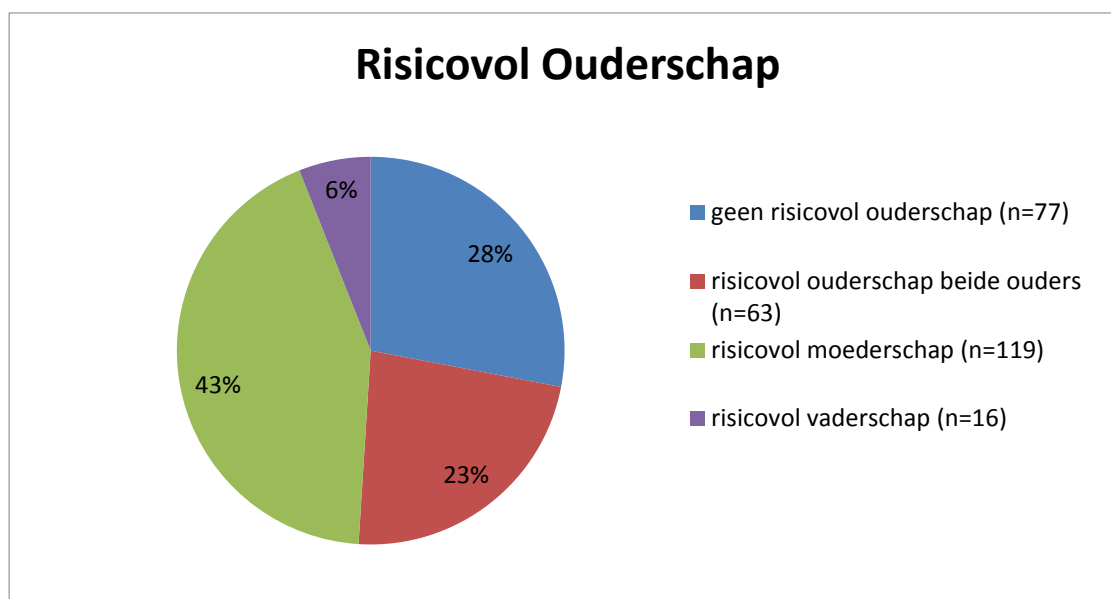
Achtergrond:

Onder risicovol ouderschap wordt de groep ouders verstaan die kwetsbaar zijn door onder andere eigen psychische en lichamelijke problematiek, een verstandelijke beperking of belaste voorgeschiedenis. Risicovol ouderschap komt vooral tot uiting in moeilijke opvoedsituaties, zoals bij kinderen met gedragsproblemen. Eerste vraag in dit onderzoek was daarom hoe vaak risicovol ouderschap voorkomt bij jonge kinderen die worden doorverwezen vanwege ontwikkelings- en gedragsproblemen. Tevens vroegen wij ons af of kinderen die opgroeien met risicovol ouderschap vaker te hebben met kindermishandeling/verwaarlozing. Deze kinderen laten soms emotioneel teruggetrokken gedrag en/of sociaal ontremd gedrag zien. Dit is beschreven als 'verstoord gehechtheidsgedrag'. Mogelijk bepalen karaktereigenschappen of een kind emotioneel teruggetrokken of juist sociaal ontremd gedrag laat zien. De volgende vraag in dit onderzoek is daarom in hoeverre risicovol ouderschap en karaktereigenschappen van een kind (temperament) van invloed zijn op de aanwezigheid van emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag en sociaal ontremd gedrag.

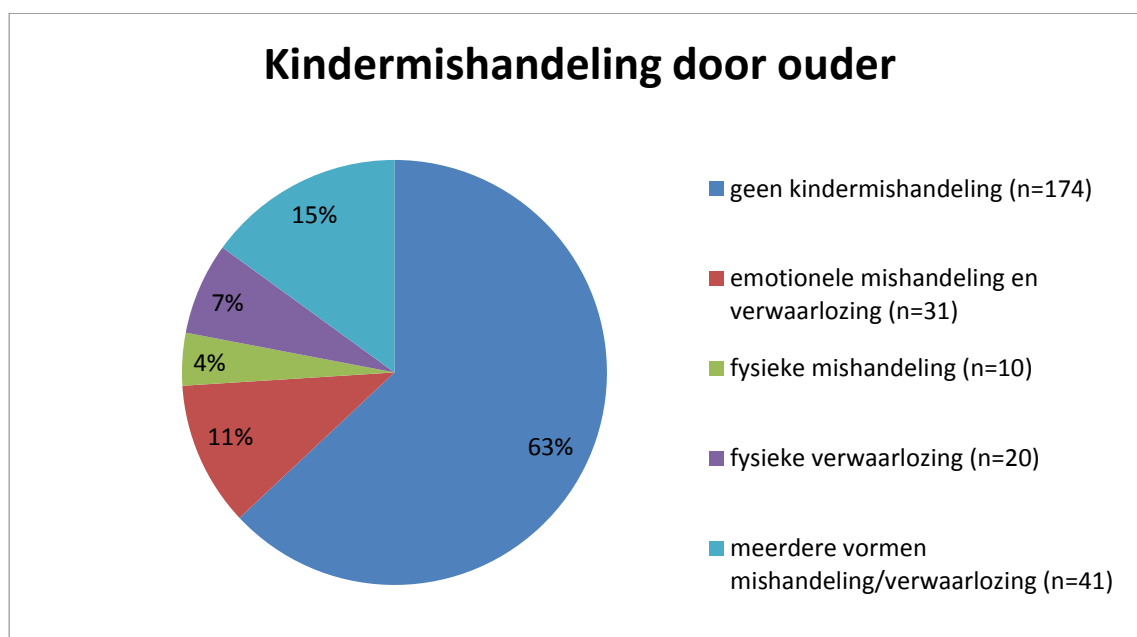
Hoe werd dit onderzoek gedaan: 267 kinderen tussen de 1.5 en 7 jaar (79% jongens), doorverwezen naar MOC 't Kabouterhuis, en hun ouders deden mee aan dit onderzoek. Risicovol ouderschap en kindermishandeling onderzochten wij middels een vragenlijst over psychische klachten bij de ouder (SCL-90) en dossieronderzoek (maltreatment classification scale). Door afname van interviews bij de ouders (DAI) onderzochten wij of er sprake was van emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag en/of sociaal ontremd gedrag. Over het temperament van het kind vulden de ouders een vragenlijst in (CBQ).

Resultaten:

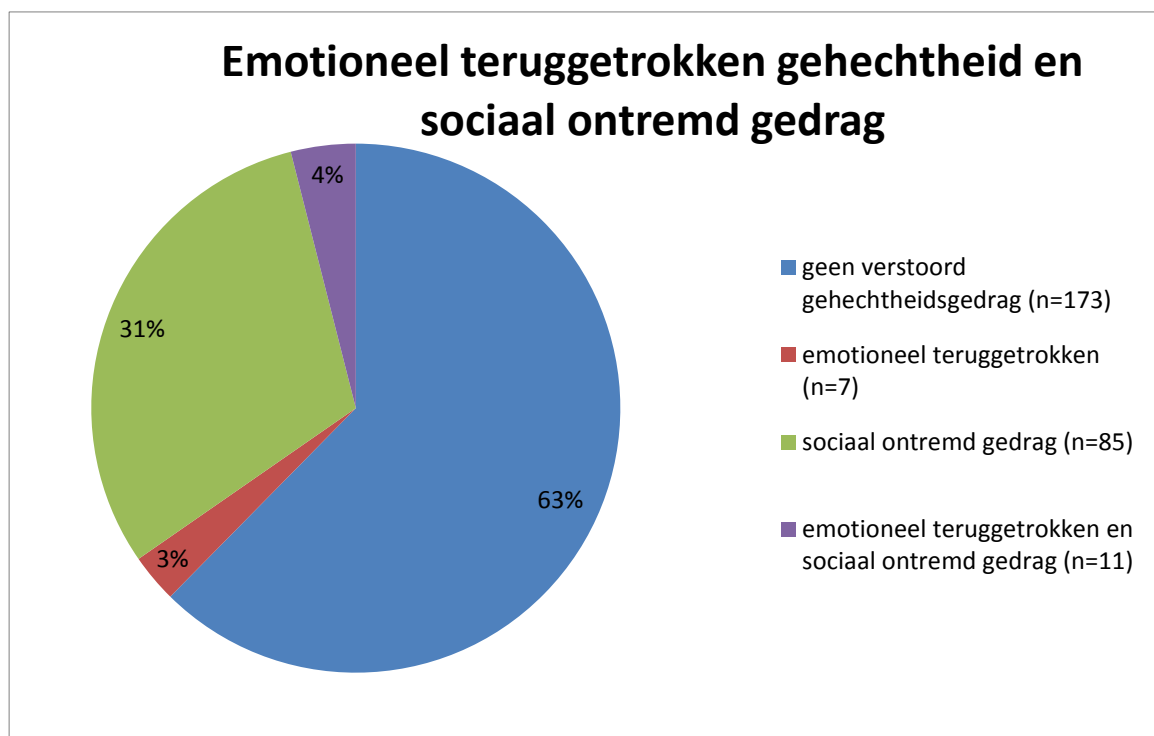
Bij 72% van de kinderen (n=199) was sprake van risicovol ouderschap. Bij 38% van de moeders en 19% van de vaders speelden psychische problemen (mn angst/depressie) een rol. 18% van de moeders en 5% van de vaders gaven aan zelf slachtoffer te zijn van kindermishandeling/verwaarlozing. 2% van de ouders waren bekend met zwakbegaafdheid. Figuur 1: risicovol ouderschap bij kinderen doorverwezen naar MOC 't Kabouterhuis (n=276).



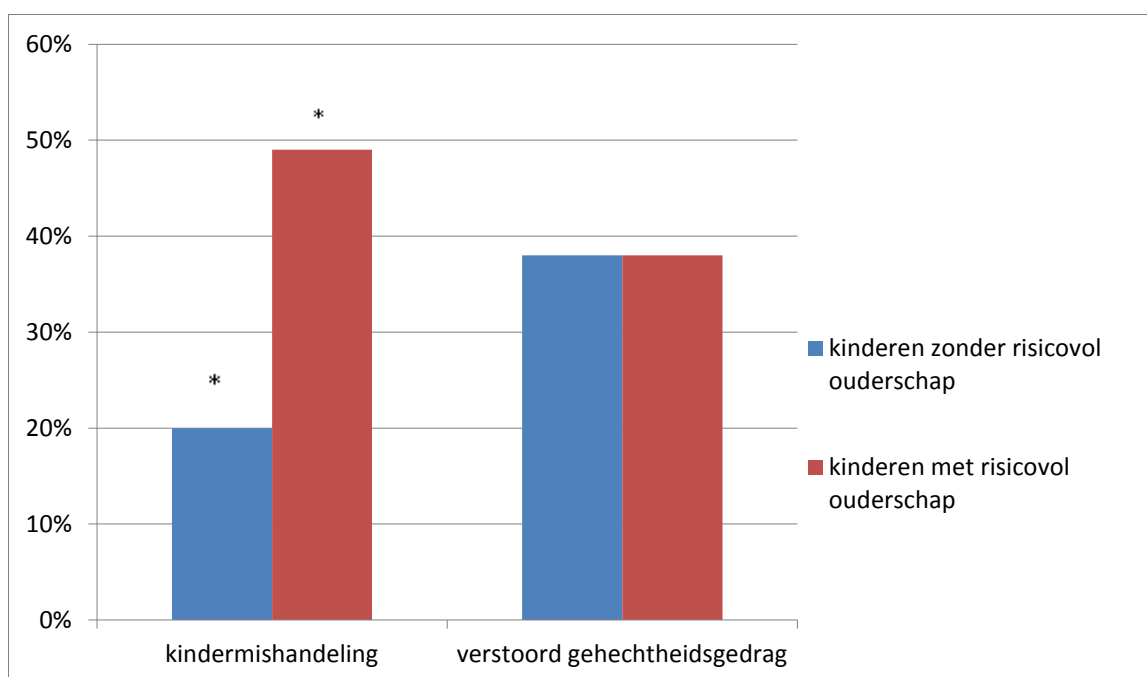
Kindermishandeling en/of verwaarlozing kwam voor in 37% van de kinderen (n=102), waarbij er ook vaak sprake was van meerdere vormen tegelijk. Figuur 2: kindermishandeling (incl. verwaarlozing) bij kinderen doorverwezen naar MOC 't Kabouterhuis (n=276).



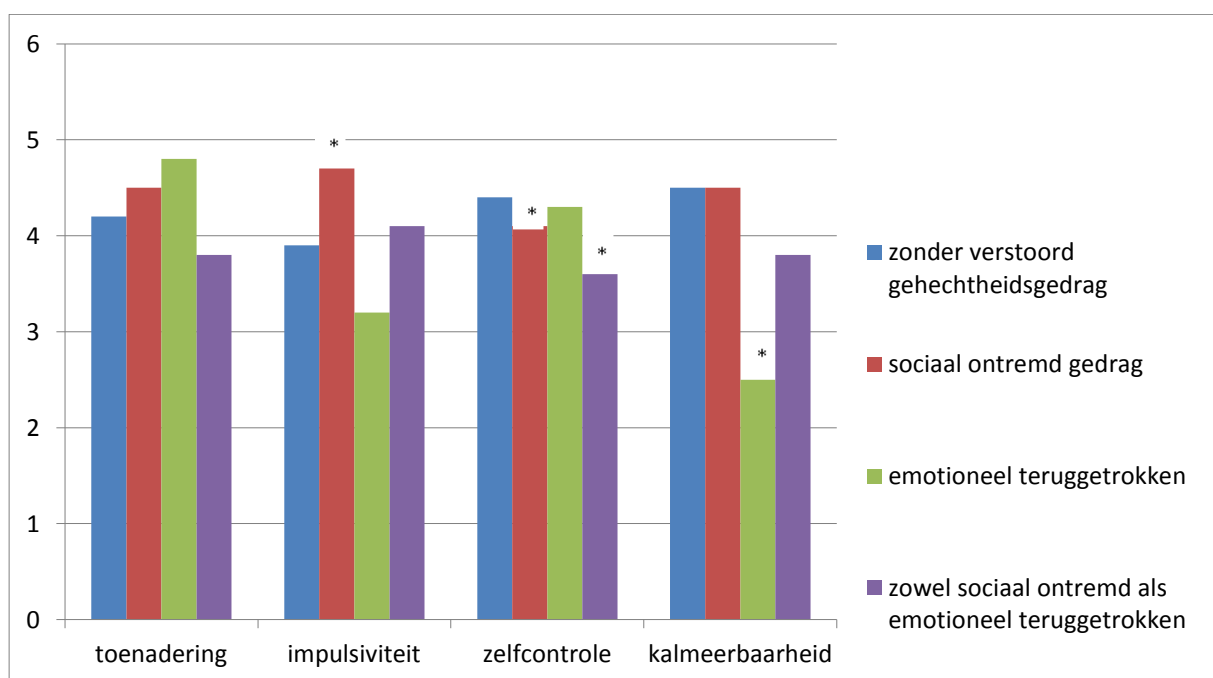
Van de kinderen vertoonde 37% (n=103) emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag of sociaal ontremd gedrag, zie figuur 3: verdeling bij kinderen doorverwezen naar MOC 't Kabouterhuis (n=276).



Kinderen waarbij risicovol ouderschap voorkwam hadden, hadden *wel* vaker te maken met een vorm van kindermishandeling, maar lieten *niet* vaker emotioneel teruggetrokken en sociaal ontremd gedrag zien dan kinderen zonder risicovol ouderschap. Zie figuur 4:



De kinderen van moeders met een ernstige mate van angst en depressie hadden wel meer kenmerken van emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag dan kinderen van moeders zonder angst of depressie. Deze relatie is sterker als de kinderen minder zelfcontrole in hun temperament (karakter) hebben. In temperament gaven ouders verder aan dat de kinderen met emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag moeilijker te kalmeren waren in situaties van stress dan kinderen zonder verstoord gehechtheidsgedrag. Kinderen met sociaal ontremd gedrag lieten minder zelfcontrole zien en reageerden impulsiever dan kinderen zonder verstoord gehechtheidsgedrag. De mate van toenadering als temperamentskenmerk was niet verschillend tussen kinderen met en zonder verstoord gehechtheidsgedrag. In de tabel: de gemiddelde temperamentskenmerken van de kinderen met sociaal ontremd gedrag, emotioneel teruggetrokken gedrag en met beide typen vergeleken met kinderen zonder verstoord gehechtheidsgedrag.



Conclusie:

- Risicovol ouderschap komt veel voor bij jonge kinderen die worden doorverwezen voor behandeling van ontwikkelings- en gedragsproblemen.
- Kinderen die opgroeien met risicovol ouderschap hebben vaker te maken hebben met kindermishandeling of verwaarlozing dan kinderen zonder risicovol ouderschap, maar vertonen niet vaker emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag of sociaal ontremd gedrag.
- Wel zijn er aanwijzingen dat kinderen die opgroeien bij moeders met ernstige angst/depressie meer emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag laten zien, vooral wanneer zij zelf minder zelfcontrole in hun temperament/karakter hebben.
- Verschillende temperamentskenmerken houden verband met emotioneel teruggetrokken gehechtheidsgedrag en sociaal ontremd gedrag.